

VYUŽITÍ DOTACE POSKYTNUTÉ Z PODPROGRAMU VISK 8/B V ROCE 2008

Rok 2008

Žádáno: 4 090 000 Kč

Získáno: 4 090 000 Kč

Stručné zhodnocení použití grantu:

Projekt **Zajištění provozu Jednotné informační brány v celonárodním měřítku, budování oborových informačních bran, zpřístupnění informačních zdrojů Národní knihovny České republiky a českých webových zdrojů (JIB)** v sobě integruje několik souvisejících projektů rozhodujícího strategického i praktického významu pro české knihovnictví. Cíle projektu byly v roce 2008 rozděleny do několika dílčích cílů:

- **Zajištění provozu a rozvoje Jednotné informační brány (JIB) v celonárodním měřítku včetně technického zastřešení tvorby oborových informačních bran**
- **Zpřístupnění informačních zdrojů Národní knihovny České republiky**
- **Zpřístupnění významných českých webových zdrojů**
- **Harmonizace a optimalizace věcného zpřístupnění s ohledem na integraci českých zdrojů do mezinárodního kontextu**

Veškeré finanční prostředky - dotace i vlastní prostředky (spoluúcast) žadatele jsme použili na zajištění provozu a rozvoje ve všech uvedených oblastech.

Zajištění provozu a rozvoje Jednotné informační brány (JIB) v celonárodním měřítku včetně technického zastřešení tvorby oborových informačních bran

Technická část - externí služby

MetaLib

Hlavní činnosti správy a rozvoje MetaLibu v rámci JIB a oborových bran můžeme rozdělit do sedmi základních oblastí:

- Administrace a údržba systému MetaLib
- Správa stávajících informačních zdrojů a připojování nových zdrojů
- Správa a rozvoj Z39.50 rozhraní JIB pro přebírání záznamů
- Tvorba Informačního zpravodaje JIB, školení a prezentace JIB
- Správa a údržba portálového řešení Infoportálu
- Oborové brány
- Hostování a správa serveru a operačního systému

Administrace a údržba systému MetaLib

Během roku 2008 jsme nainstalovali pět opravných balíčků (service packs - přinášejících kromě oprav i nové funkce a vlastnosti) podle toho, jak je uvolňovala společnost Ex Libris. Celkem jsme instalovali 110 vylepšení funkcionality a oprav. Každý opravný balíček znamená mnohdy rozsáhlé a časově náročné úpravy nastavení, včetně lokalizace.

Současná verze MetaLibu: Metalib 4.2.2 (403) copy 2; Oracle 102; Service Pack 403; PDS version: 1.3.20070

MetaLib jsme externě spravovali v jedné instanci pro centrální JIB, další 4 instance jsme spravovali pro 4 oborové brány JIB. Všude jsme aplikovali potřebné opravy z opravných balíčků. MetaLib po celý rok pracoval bez vážných výpadků a jeho provoz lze označit za velmi stabilní.

Správa stávajících informačních zdrojů a připojování nových zdrojů

V průběhu roku 2008 jsme udržovali v chodu všechny stávající informační zdroje, domácí i zahraniční, odkazové i prohledatelné. Vzhledem k velkému počtu připojených zdrojů docházelo na straně vzdálených zdrojů k výpadkům (nedostupnost Z39.50 serverů, síťové problémy, časté změny konfigurací atp.), které jsme operativně řešili s provozovateli těchto zdrojů. Tato činnost průběžně představuje značný objem prací. V centrální instituci JIB je dohromady 195 aktivních zdrojů, z nichž 128 je prohledatelných a 67 odkazových. V letošním roce jsme odstranili některé odkazové i prohledatelné zdroje, které již nebyly dostupné.

V průběhu roku 2008 jsme rovněž aplikovali nové verze centrální znalostní báze zdrojů (CKB), podle toho, jak byla uvolňována společností Ex Libris (měsíční aktualizace). Valná většina zdrojů v JIB jsou však původní námi katalogizované a konfigurované zdroje, které nejsou v CKB zahrnuty (jedná se převážně o české zdroje) a vyžadují tedy ruční údržbu.

Celkový počet dotazů, které uživatelé v roce 2008 zadali ve webovém uživatelském rozhraní JIB, činil 3 489 341. To je o 15 procent více, než v roce 2007.

Průběžně jsme podle požadavků uživatelů konfigurovali nové prohledatelné zdroje.

Nové prohledatelné zdroje připojené v JIB v roce 2008:

- Katalog STK (přechod na ALEPH 500)
- Centrální katalog UK (přechod na ALEPH 500)
- Knihovna města Hradce Králové (pro virtuální katalog HK)
- SpringerLink
- Univerzitní knihovna Ostravské univerzity - katalog
- WorldCat

(V oborové bráně KIV je k dnešnímu dni celkem 34 zdrojů, v bráně MUS 34 zdrojů, v bráně ART 29 zdrojů a v bráně TECH 77 zdrojů).

Podle zájmu jednotlivých knihoven jsme v souladu s licenční politikou zpřístupňovali placené informační zdroje podle dodaných a ověřených rozsahů IP adres.

V roce 2008 jsme zakoupili neomezenou licenci doplňkovému modulu MetaIndex, která umožňuje integraci libovolného počtu zdrojů s podporou protokolu OAI-PMH. Otevřel se tak široký prostor pro připojování velmi cenných elektronických archivů obsahujících i plné texty. Tímto způsobem také připravujeme integraci katalogu Městské knihovny v Praze. Tento cenný zdroj zatím v JIB chyběl. Během roku jsme využívali MetaIndex v několika instancích - na jedné instanci jsme sklízeli databázi Kramerius, na druhé jsme testovali sklizení báze Městské knihovny v Praze. Pro oborovou bránu KIV sklízíme archiv E-LIS, sklizeň dalších dvou databází KIV právě dokončujeme. U všech instancí probíhá pravidelná aktualizace.

JIB a obálky knih

Obálky knih jsou novým projektem, který umožňuje obohacovat záznamy v knihovních katalogích o obrázky obálek knih. V současné době se jedná o více než 150.000 obálek knih. Služba Obálky knih je zatím spuštěna v beta provozu, ostrý provoz bude zahájen 1. ledna 2009. V JIB jsme službu zprovoznili během listopadu 2008 pro přibližně 20 prohledatelných zdrojů JIB (knihovních katalogů). Do konce roku 2008 jsme upravili konfigurace všech dalších relevantních prohledatelných zdrojů JIB. Uživatel pak u detailního zobrazení záznamu uvidí i obrázek obálky knihy, což mu může vizuální formou usnadnit orientaci v titulech.

Správa a rozvoj Z39.50 rozhraní JIB pro přebírání záznamů

V roce 2008 významně vzrostlo využití (o 31 %) služby přebírání záznamů, zároveň vzrostl i počet zapojených knihoven.

Do konce roku 2008 jsme zapojili dalších 18 knihoven a informačních institucí.

Počet zapojených knihoven je nyní 115. Průměrný počet dotazů zaslaných knihovny na Z39.50 server JIB v roce 2008 vzrostl na téměř 2 500 dotazů denně (přesné číslo je 2 495, nicméně v říjnu 2008 činil průměrný počet bezmála 3 000 dotazů denně) s 66 procentní úspěšností nalezení jednoho nebo více záznamu (statistiky jsou dostupné na Info portálu: <http://info.jib.cz/o-projektu/statistiky/statistiky-coca-jib/download>). Během roku 2008 došlo i k znatelnému rozšíření nabídky zdrojů (viz. seznam nahoře). Konverzi bibliografických záznamů jsme zajišťovali pomocí konvertoru MarcMan – s jeho využitím bylo v roce 2008 zkonvertováno 23 430 záznamů z UNIMARC do MARC 21 a 709 741 záznamů z MARC 21 do UNIMARC.

Pro uživatele spravujeme 260 samostatných profilů (databází Z39.50 serveru JIB). Na základě žádosti profily upravujeme. Vzrostl počet e-mailových a ústních dotazů na službu přebírání záznamů. Pro komunikaci s uživateli přebírání záznamů spravujeme elektronickou konferenci prebirani@cuni.cz.

Tvorba informačních stránek, školení a propagace JIB

Spravovali jsme Infoportál JIB přístupný na adrese <http://info.jib.cz/>. Zároveň jsme doplňovali všechny potřebné informace pro laickou i odbornou veřejnost. V rámci portálu provozujeme i některé užitečné webové služby: generátor přímých vyhledávacích odkazů, vyhledávací modul pro Firefox či vyhledávací okénko JIB, které si mohou weboví správci umístit na své vlastní stránky. Také jsme vydali dvě čísla Informačního zpravodaje JIB, který distribuujeme elektronickou poštou uživatelům JIB a vystavujeme na Infoportálu JIB (<http://info.jib.cz/informace-pro-uzivatele/zpravodaj-jib/zpravodaj-jib>). Informační zpravodaj JIB informuje příjemce o novinkách celého projektu JIB. Pro rozesílání zpravodaje a pro včasné informování uživatelů o novinkách JIB slouží elektronická konference jib-info@cuni.cz, ve které je registrováno více než 1500 uživatelů JIB. JIB jsme propagovali na odborných českých akcích a konferencích (prezentace v rámci výuky na ÚISK FF UK a na ZČU Plzeň, Infos na Slovensku, Inforum 2008, Knihovny současnosti v Seči u Chrudimi).

Správa a údržba portálového řešení Plone

V roce 2008 probíhaly průběžná správa a aktualizace aplikačního serveru Zope, na kterém provozujeme portálové řešení Plone. V centrální instanci <http://info.jib.cz> jsme postupně přidávali potřebný obsah, analogicky fungují portály pro oborové brány KIV (<http://kiv.jib.cz>) a MUS (<http://mus.jib.cz>). Statistiky dokazují, že uživatelé nemají při práci s portály žádné navigační problémy. V roce 2008 nebylo třeba rozšiřovat ani hardware ani software pro potřeby portálového řešení, jako operační systém používáme i nadále platformu Microsoft Windows 2003 Server. Zároveň probíhají přípravy na přechod nové verze Zope/Plone 3, který posune portálové řešení technologicky i uživatelsky výrazně dopředu. S tímto upgradem bude souviset i změna grafiky GUI, aby bylo prostředí pro uživatele příjemnější a atraktivnější.

Budování oborových bran

V roce 2008 jsme rozvíjeli oborové brány pro obory knihovnictví a informační věda (KIV), hudba (MUS) a vedle projektu Koordinovaná tvorba oborových informačních bran... i nové oborové brány pro obory umění (ART) a technika (TECH). Tyto nové brány obohatily i funkcionalitu původních bran včetně JIB na základě úprav iniciovaných pracovními týmy ART a TECH, které se jsme prováděli pro všechny brány. Postupně jsme přidávali nové zdroje, rozšiřovali navazující služby a aktualizovali stávající obsah. Pro řešení uživatelských dotazů udržujeme dvě elektronické konference – mus@cuni.cz a kiv@cuni.cz, jejichž příjemci je řešitelský tým bran MUS a KIV.

Hostování a správa serveru a operačního systému

Server octopus.ruk.cuni.cz, na kterém je provozována JIB, jsme hostovali a spravovali na ÚVT UK. Proběhla aktualizace operačního systému na Red Hat Enterprise Linux 4.7. Zároveň proběhla

aktualizace všech důležitých aplikací nezbytných pro služby JIB. Během roku 2008 nedošlo k žádným hardwarovým problémům.

SFX

Administrace a údržba SFX

V průběhu celého roku jsme průběžně aplikovali měsíční aktualizace znalostní báze a programových modulů SFX.

Správa stávajících informačních zdrojů, optimalizace linkování

Portofolia jsme průběžně doplňovali a aktualizovali. Obohacená portofolia se objevují jak v seznamech elektronických časopisů v rámci SFX, tak v rámci seznamů v katalogích knihoven. Pro knihovny VKOL, NKP, MUNI, UK, VŠE, UTB a KK KV po aktualizaci znalostní báze SFX připravujeme exporty seznamů elektronických časopisů, které jsou v knihovnách následně integrovány do katalogů. Knihovny tak svým čtenářům mohou nabídnout kompletní seznamy tištěných i elektronických časopisů. Exporty obohacujeme prostřednictvím služby MarcIt! na plné MARC záznamy v rozsahu CONSER. U SFX menu jsme použili nové šablony, které výrazně zpřehledňují nabídku služeb a zvyšují komfort při linkování na plné texty a další přidané služby. Nastavili jsme přímé prolinkování, pokud je k dispozici plný text s preferencí linkování do databází EBSCO a se zobrazení informačního záhlaví pro možnost vyvolat si kompletní nabídku služeb SFX a pro možnost nahlášení problému při linkování.

Do nabídky SFX jsme přidali službu linkování na zdigitalizované knihy v rámci projektu Google Books Search. Pokud je kniha v rámci Google Books Search dostupná, zobrazí se v záhlaví nabídky SFX obálka a v rámci nabídky služeb se zobrazí odkaz do Google Books Search s doplňující informací, zda je kniha dostupná v plném znění (public domain kniha) nebo je dostupná jen částečně (kniha chráněná autorskými právy).

Na stránkách Krajské knihovny Karlovy Vary jsme doplnili OpenURL linky směřující přes SFX JIB pro prestižní elektronické časopisy. OpenURL linky nahradily dříve používané statické přímé linky, u kterých neustále docházelo k problémům s linkováním. OpenURL linky zajišťují stabilní, platné, bezúdržbové linkování založené na znalostní bázi SFX. Doplnění OpenURL linků představuje jednu z forem integrace služeb JIB přímo do portálů knihoven.

Služby SFX JIB - linkování na plné texty v předplácených databázích, seznamy elektronických časopisů, MarcIt! exporty časopisů, propojení z výsledků vyhledávání u Google Scholar jsme nově nastavili nebo rozšířili u knihoven UPOL, SU-OPF, KK KV, VŠE, SVK UL a JVK. Optimalizovali jsme předávání metadat SFX JIB přes XML API MetaLib JIB včetně předávání jazykových preferencí uživatele. Ve spolupráci s UTB jsme vylepšili linkování na SK ČR Caslin o dynamické ověřování dostupnosti obdobně jako je u linkování do katalogu NKP.

Proběhly konzultace pro dva největší české poskytovatele obsahu Anopress a Newton Media k technickému zajištění linkování na plné texty a federativnímu prohledávání s prioritou stanovenou NKP na linkování. Oba poskytovatelé přislíbili podporu technologie linkování a federativního vyhledávání v rámci připravovaných nových platforem.

Upravili jsme linkování do katalogu NKP s ohledem na upgrade Alephu NKP na verzi 18 v létě 2008. Do Centrální znalostní báze SFX jsme přidali české Open-Access elektronické časopisy E-Psychologie a Obrana a strategie ve spolupráci s Českomoravskou psychologickou společností, Univerzitou obrany a s Ex Libris. Tyto časopisy jsou tedy nejen součástí seznamů el. časopisů JIB ale také součástí seznamů el. časopisů ve více než 1600 prestižních knihoven ve více než 70ti zemích.

Správa instancí pro oborové brány Hudba a Knihovnictví a informační věda

V průběhu roku 2008 jsme optimalizovali nabídku služeb u instance SFX pro oborové brány KIV a MUS. Stejně jako u SFX JIB jsme nasadili nové šablony a doplnili linkování na Google Books Search.

Úpravy jsme popsali na informačních portálech. Brána MUS byla začleněna do výuky na HAMU, ke konci roku 2008 probíhají závěrečná jednání s MLP o připojení do brány. Vylepšili jsme prohledávání katalogů pomocí MetaLib MUS o vyhledávání i podle názvu dokumentu a jména autora. Služby SFX KIV jsme podrobili uživatelskému testování studenty ÚISK FF UK.

Tvorba informačních stránek, Informačního zpravodaje JIB, školení a prezentace JIB

Informační stránky k SFX v rámci Informačního portálu JIB jsme průběžně aktualizovali o informace o cílech, zdrojích a službách SFX. Služby SFX JIB jsme prezentovali v rámci konferencí a seminářů Inforum, Celostátní porada vysokoškolských knihoven, IGELU annual meeting, na konferenci Knihovny současnosti a na konferenci Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě. Novinky k SFX JIB byly publikovány ve Zpravodaji JIB a přehledně vystaveny na Informačního portálu JIB.

V rámci novinek na Informačních portálech JIB, MUS a KIV jsme publikovali aktuality k novinkám u služeb SFX. Novinky jsou přístupné také prostřednictvím RSS.

Knihovnická část - pracoviště NK ČR

Info portál JIB

V souvislosti s přechodem na novou verzi jsme navrhli novou strukturu portálu JIB v souladu s pravidly Web 2.0. Tato struktura bude zveřejněna s novým designem portálu na počátku roku 2009. Aktualizovali jsme databázi zdrojů a související informace.

Nápovědy

Oficiální nápovědy MetaLib jsme překládali do češtiny, rozvíjeli a aktualizovali jsme nápovědy dostupné na info portálu JIB – jedná se o velmi populární animované nápovědy vytvářené v SW nástroji Captivate.

Propagace

JIB a související oborové brány jsme propagovali na stránkách Zpravodaje JIB.

MetaLib

Nové zdroje

Průběžně jsme zapojovali nové zdroje - v roce 2008 jsme zapojili (v naší oblasti odpovědnosti jde o katalogizaci a rozčlenění do kategorií, v případě prohledatelného zdroje též o testování) tyto zdroje:

- Knihovna města Hradce Králové (pro virtuální katalog HK)
- SVK Ústí nad Labem - monografie
- SVK Ústí nad Labem - články
- Centrální katalog UK
- Univerzitní knihovna Ostravské univerzity – katalog
- Katalog STK v systému Aleph
- [Bibliographie der deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft](#)
- BN-Opale
- WorldCat
- Jednotlivé kategorie tématické mapy fondu NK ČR (24 odkazových zdrojů)

Aktualizace a doplňování zdrojů

Pravidelně jsme aktualizovali a doplňovali zdroje v předvybraných sadách: Knihy v ČR, Zahraniční knihy, České články, Zahraniční články a Periodika v ČR (v souladu s nově zapojenými zdroji)

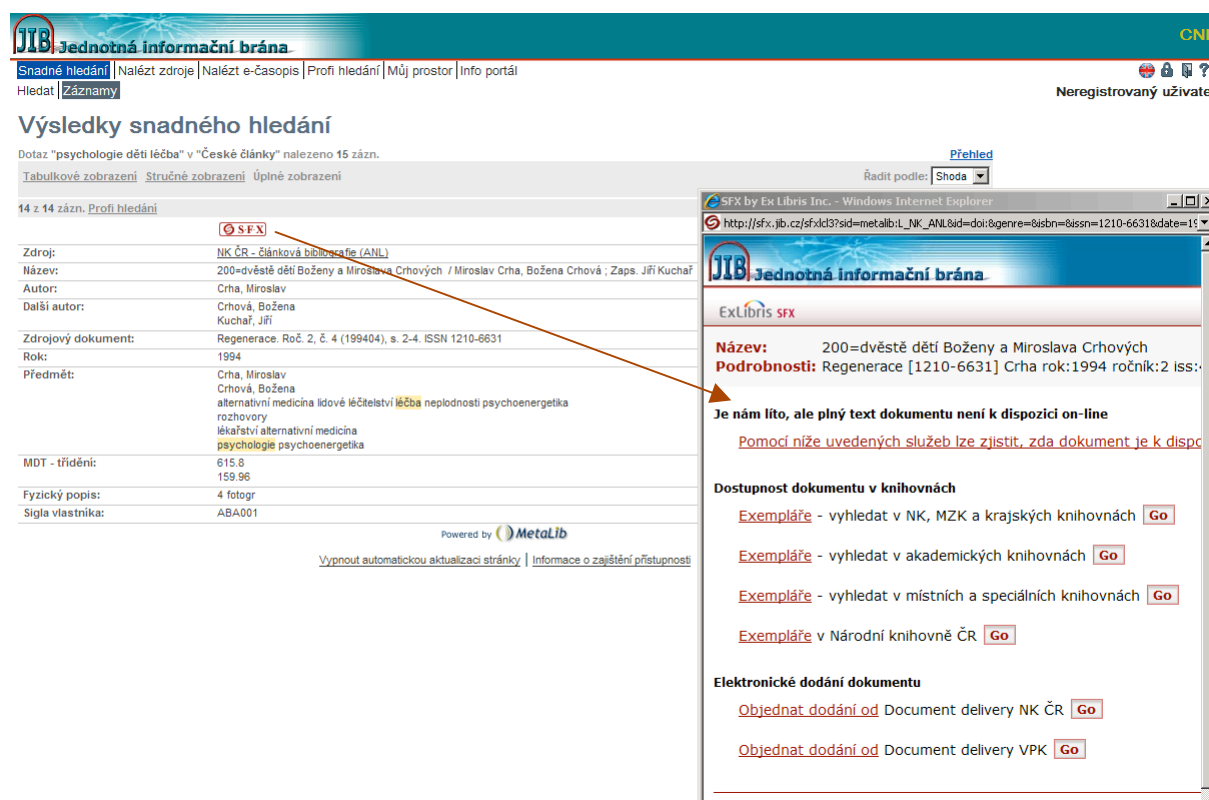
Pravidelně jsme doplňovali jednotlivé vyhledávací skupiny v souladu s novými zdroji, např. do skupiny Portály jsme přidali tyto zdroje: Oborová brána ART, Oborová brána TECH, Informační portál České geologické služby (čeká na konečný souhlas provozovatele s popisem a dalšími informacemi)

Pravidelně jsme aktualizovali kategorii Nové zdroje **Nové**. Průběžně jsme testovali všechny zapojených zdroje a upravovali informace k jednotlivým zdrojům **i**

Prostřednictvím Vyhledávací okénko JIB propagujeme portál na stránkách dalších knihoven.

SFX – přidané služby nebo **Získejte SFX JIB**

Připravili jsme novou nabídku SFX služeb, upravili a otestovali jsme vlastnosti nového SFX menu:

The screenshot shows the JIB search results page. The search query is "psychologie dětí léčba" and 15 results were found. The first result is highlighted, and an inset window shows the SFX service options for this document. The document details are:

Zdroj:	NK ČR - Řídková bibliografie (ANL)
Název:	200=dvěstě dětí Boženy a Miroslava Crhových / Miroslav Crha, Božena Crhová ; Zaps. Jiří Kuchař
Autor:	Crha, Miroslav
Další autor:	Crhová, Božena Kuchař, Jiří
Zdrojový dokument:	Regenerace. Roč. 2, č. 4 (199404), s. 2-4. ISSN 1210-6631
Rok:	1994
Předmět:	Crha, Miroslav Crhová, Božena alternativní medicína lidové léčitelství léčba neplodnosti psychoenergetika rozhovory lékařství alternativní medicína psychologie psychoenergetika
MDT - třídění:	615.8 159.96
Fyzický popis:	4 fotogr
Sigla vlastníka:	ABA001

The SFX service options for this document are:

- Název:** 200=dvěstě dětí Boženy a Miroslava Crhových
- Podrobnosti:** Regenerace [1210-6631] Crha rok:1994 ročník:2 iss:..
- Je nám líto, ale plný text dokumentu není k dispozici on-line**
- Pomocí níže uvedených služeb lze zjistit, zda dokument je k dispozici**
- Dostupnost dokumentu v knihovnách**
 - Exempláře - vyhledat v NK, MZK a krajských knihovnách **Go**
 - Exempláře - vyhledat v akademických knihovnách **Go**
 - Exempláře - vyhledat v místních a speciálních knihovnách **Go**
 - Exempláře v Národní knihovně ČR **Go**
- Elektronické dodání dokumentu**
 - Objednat dodání od Document delivery NK ČR **Go**
 - Objednat dodání od Document delivery VPK **Go**

Zapojení a testování nových služeb

Zapojili a otestovali jsme službu Google Book Search. Testovali jsme nové SFX služby – linkování na exempláře v NKC a na recenze na Amazon.com a Vltava.cz.

Periodika

Na základě elektronických seznamů časopisů jsme testovali záznamů OPAC knihoven (jejich záznamy byly obohaceny pomocí služby MarcIt!). Aktualizovali jsme seznamy periodik jednotlivých licencovaných zdrojů na základě portfolia SFX (cíle SFX přidaných služeb).

Testování funkčnosti

Testovali jsme funkčnost - korektní předávání údajů ze záznamu dokumentu do OpenURL a následné zobrazování SFX menu s nabídkou služeb

Spolupráce

Podporovali jsme oborové brány bran KIV a MUS v oblasti katalogizace zdrojů, které jsou jejich součástí. Spolupracovali jsme s dalšími oborovými branami – ART a TECH v oblasti metodiky a nápověd.

Navázali jsme služby JIB na portál Knihovny.cz – portál byl převeden na nový SW nástroj Joomla, byla připravena nová struktura portálu a tam, kde je to účelné, byly využity možnosti JIB (zapojení vyhledávacího setu, nápovědy atd.)

Zpřístupnění informačních zdrojů Národní knihovny České republiky

Bohaté informační zdroje NK ČR jsme zpřístupňovali uživatelům JIB, a KIV a MUS, ART i TECH, elektronické dodávání dokumentů z fondů NK ČR fungovalo v rutinním provozu. V oblasti zpřístupnění informačních zdrojů NK ČR se objevily podstatné nedostatky a stížnosti v oblasti vzdáleného zpřístupnění zdrojů, které hodláme v roce 2009 eliminovat prostřednictvím nového řešení vzdáleného přístupu ke zdrojům (nejen) NK ČR.

Zpřístupnění významných českých webových zdrojů

Servery, archivace, přístup

Hlavním úkolem bylo zajištění hostování a správy serverů a diskového pole projektu WebArchiv, včetně serveru umístěného v Hostivaři, a softwarových systémů provozovaných na těchto serverech. Kromě běžných administrativních úkolů jsme v roce 2008 instalovali několik nových serverů – počátkem roku v Hostivaři, na podzim potom dva identické stroje, vybavené vlastním diskovým polem v Brně a v Hostivaři. V průběhu roku také proběhl test páskových záloh a archivace. Po zprovoznění a odzkoušení jsme archivovali data sklizní z minulých let do roku 2006 včetně. Pro archivaci sklizní z let 2007 a 2008 není dostatečná volná kapacita na páskách. Data jsou z bezpečnostních důvodů zatím uchovávána duplicitně také v Brně, ale tuto situaci je třeba urychleně řešit.

Řešili jsme zabezpečený přístup zvenku (https, sshfs) a přístup na pole v Hostivaři v rámci interní sítě mezi Hostivaři a Brnem. V průběhu roku rovněž probíhalo testování virtualizační technologie (Xen). V současné době je po návrhu hierarchické struktury instalován monitorovací systém nagios pro sledování stavu serverů a interní sítě. V současné době je již v Hostivaři zapojen i třetí server projektu WebArchiv, jehož rolí je, mimo testování fulltextové indexace, také sloužit jako dočasný úložný prostor pro data která se nevejdou na úložiště NK.

Spolupráce s vydavateli

Dokončili jsme analýzu a návrh nového databázového systému pro komplexní správu zdrojů WebArchivu. Tento nový systém bude uchovávat administrativní data o všech zdrojích (hodnocených, odmítnutých, schválených), vydavatelích a uzavřených smlouvách v podrobnější a logičtější struktuře než dosavadní systém. Zároveň umožní automatizaci některých administrativních úkonů a účinnější správu zdrojů po celou dobu jejich života ve WebArchivu, tj. od návrhu nového zdroje, přes schvalování, oslovování vydavatele, podpisu smlouvy a během celé doby archivace. Úkony, které v současnosti spravujeme pomocí různých nástrojů, jako např. hodnocení zdrojů nebo oslovování vydavatelů, budeme provádět a spravovat centrálně z tohoto systému. Hodnocení zdrojů budeme ukládat zároveň se zdroji, takže bude dostupné i v budoucnosti a bude moci být revidováno. Systém bude zároveň automaticky sledovat a upozorňovat na zdroje, u kterých bylo rozhodnuto přehodnotit je v budoucnu. Podobně bude automatizována i korespondence s vydavateli. Nový systém umožní také snadné generování podrobných statistik a zpráv o spravovaných zdrojích podle různých hledisek, např. za dané období nebo pro daného pracovníka. K implementaci první verze nového systému by mělo dojít do konce roku 2008 a po testování a překlopení dat ze stávajícího systému počítáme s nasazením do běžného provozu během 1. čtvrtletí 2009.

Statistika smluv (k 4. 12. 2008):

Počet uzavřených smluv v r. 2008	263
Počet zdrojů se smlouvou v r. 2008	318
Počet uzavřených smluv celkem	644
Počet zdrojů se smlouvou celkem	752
Počet hodnocených zdrojů v r. 2008	854
Počet oslovených vydavatelů v r. 2008 (tj. včetně těch, kde k uzavření smlouvy nedošlo)	521

Sklizně

Na rok 2008 jsme naplánovali šest výběrových sklizní zaměřených na zdroje se smlouvou a další tři sklizně vybraných zdrojů bez smlouvy. Došlo tak k výraznému navýšení frekvence provádění výběrových sklizní, tj. sklizní zdrojů, které byly vybrány a ohodnoceny kurátory na základě našich výběrových kritérií jako kvalitní, oproti předchozím rokům. Navíc jsme nově zahájili dvě tematické sklizně a pokračovali jsme ve vytváření dvou sklizní započatých v předchozím roce.

V předchozích letech jsme stanovili čtvrtletní frekvenci sklizení těch zdrojů, na které byla uzavřena smlouva s vydavatelem. V letošním roce jsme zavedli dvouměsíční periodu, tzn. že se frekvence sklizení zvýšila na šest za rok. Kromě toho jsme se rozhodli začít archivovat také ty zdroje, které byly vybrány pro zařazení do výběrových sklizní, ale u kterých se nepodařilo zajistit smlouvu s vydavatelem. Tyto zdroje byly ohodnoceny jako kvalitní a proto by měly být také archivovány a stát se součástí národního kulturního dědictví. Tento postup je v souladu s Autorským zákonem, který umožňuje pořizování archivačních kopií knihovnou. Vzhledem k tomu, že k těmto zdrojům není uzavřena smlouva s autory stránek, nejsou zpřístupňovány online. Pro tyto zdroje jsme stanovili periodicitu sklizení třikrát ročně.

Každý rok tradičně provádíme jednu celoplošnou sklizeň domény .cz. Pro letošní rok jsme (v závislosti na prostorových možnostech) doufali v možnost uskutečnění dvou těchto sklizní, aby mohl být lépe dokumentován vývoj českého webu. Bohužel se nepodařilo včas zajistit dostatečné úložné kapacity na provedení dvou celoplošných sklizní na úložišti v Hostivaři, proto jsme nakonec museli zůstat u jedné. Sklizeň byla spuštěna na konci listopadu 2008 a v současnosti stále ještě probíhá. Zatím proběhlo úspěšně první kolo sklizně, ve kterém byly navštíveny všechny registrované domény v rámci .cz. Během prvního kola narostl objem nashromážděných URL pro další kola sklizně do řádu několika milionů, což způsobilo vyčerpání paměti rezervované pro sklízecího robota a jeho procesy, takže sklizeň musela být přerušena. Doufáme, že se nám tento problém podaří vyřešit a sklizeň bude moci pokračovat. Bez ohledu na tyto problémy výsledky naznačují, že jde o zatím největší a nejúspěšnější sklizeň v historii projektu.

Statistika sklizní:

Typ sklizně/Období	Počet souborů	Celková velikost
<i>Se smlouvou:</i>		
02/2008	2 077 683	116 GB
04/2008	4 390 355	149 GB
06/2008	5 480 760	139 GB
08/2008	6 703 632	265 GB
10/2008	6 863 892	240 GB
<i>Bez smlouvy:</i>		
03/2008	3 238 677	120 GB
07/2008	5 320 000	99 GB
11/2008	6 289 616	255GB

<i>Tematické sklizně:</i>		
Nová budova NK	115 669	5,4 GB
Nová budova NTK	3 578	0,049 GB
Prezidentské volby 2008	859 486	18,5 GB
Výročí 1968	8 941	0,4 GB
<i>CZ2008 (celoplošná):</i>		
11-12/2008*	74 002 583	3,9 TB

* Sklizeň byla zatím pozastavena

Harmonizace a optimalizace věcného zpřístupnění s ohledem na integraci českých zdrojů do mezinárodního kontextu

Anglické ekvivalenty, soubory věcných autorit, MDT, Konspekt

Vedle průběžných prací spočívajících v pokračující aplikaci anglických ekvivalentů a integraci návrhů autoritních termínů posílaných kooperujícími specializovanými knihovnami, v aktualizaci systému MDT a přípravných pracích spojených s překladem tohoto systému, dále v aplikaci odpovídajících skupin Konspektu v nově připojených autoritních záznamech a v aplikaci skupin Konspektu v bibliografických záznamech (skupiny Konspektu jsou nyní připojeny v BIB záznamech s vročením 1995 po současnost) jsme se v roce 2008 zaměřili na konkrétní potřeby uživatelů knihovních katalogů především veřejných knihoven a na potenciální kooperaci s dalšími paměťovými institucemi jako jsou archivy, muzea a galerie.

Obohacení souborů tematických autorit

Zaměření se na potřeby uživatelů knihovních katalogů veřejných knihoven se projevilo především v obhacování souboru tematických autorit o odkazový aparát ve snaze zajistit dostupnost informací pomocí variantních forem autoritních termínů a v řešení problematiky termínu „dějiny“ v databázích paměťových institucí. Vypracovali jsem podklady a metodiku pro používání termínu „dějiny“. Pro potřeby uživatelů knihovních katalogů (zvláště katalogů veřejných knihoven) je nutné rozlišit

- „nosný termín“ dějiny v případě dějin jednotlivých zemí, států. V těchto případech se praxe nemění, termín „dějiny“ se uvádí v podpoli \$x za názvem země ve vstupním prvku, např. Česko -- dějiny – 1968;
- dějiny odvětví, oborů, řemesel a studijních předmětů, v těchto případech se termín „dějiny“ stává přímou součástí termínu a uvádí se jako součást údaje ve vstupním prvku, např. dějiny umění, dějiny biologie, dějiny škol apod.

The screenshot shows the AUT web application interface. At the top, there is a navigation bar with the logo 'NA ČR' and several menu items: 'Konec', 'Přihlášení', 'Databáze', 'Díličí báze', 'Nastavení', 'Otázky', 'Nápověda'. Below this, there are sub-menus for 'Vyhledávání / Rejstříky', 'Výsledky dotazu', 'Předchozí dotazy', 'Schránka', 'Historie', and 'Nápověda'. The main content area is titled 'AUT - Prohlížení abecedního rejstříku'. It includes a search box for 'Vyberte rejstřík k prohlížení:' with 'Věcné témata' selected, and a password field 'Zadejte heslo k otevření rejstříku:' with 'dějiny' entered. Below this is a table of registers:

Poř. záz.	Rejstřík: Věcné téma
1	dějiny botaniky
1	dějiny církve [o]
1	dějiny církvi [o]
1	dějiny civilizace
1	dějiny České literatury
1	dějiny divadla
1	dějiny dopravy
1	dějiny elektrotechniky
1	dějiny etiky
1	dějiny farmacie [o]

To the right, a detailed record view for 'dějiny divadla' is shown. It includes fields for 'Ident. číslo', 'Zahlaví', 'Odkaz. forma', 'Nadřazený termín', 'MDT', 'Angl. ekvivalent', 'Skupina Konceptů', 'Poznámka', and 'Systém. číslo'. The record details are as follows:

- Ident. číslo: ph483972
- Zahlaví: dějiny divadla
- Odkaz. forma: divadlo - dějiny
- Nadřazený termín: divadlo
- MDT: 200501
- Angl. ekvivalent: history of theater
- Skupina Konceptů: 732 - Divadlo, Divadelní představení [2]
- Poznámka: Používá se i pro dějiny souvisejících uměleckých oborů. Příklad použití: 1. heslo: kočovní divadlo; 2. heslo: dějiny divadla.
- Systém. číslo: 000483972

Více informací na <http://autority.nkp.cz/vecne-autority/soubor-tematickech-autorit/aplikace-terminu-dejiny-v-databazich-pametovych-instituci>

Kooperace s pamět'ovými institucemi

Nejdále jsme v oblasti věcných autorit pokročili u geografických autorit – jednotlivé pamět'ové instituce definují postupně v kooperaci s NK ČR své požadavky, které se NK ČR snaží zohlednit v metodice tvorby geografických autorit i při jejich praktické realizaci.

Ukázka geografické autority rozšířené o variantní formy názvu pro potřeby muzea v Litomyšli:

The screenshot shows a detailed record view for 'Smetanovo náměstí (Litomyšl, Česko)'. The record details are as follows:

- Ident. číslo: ge490507
- Zahlaví: Smetanovo náměstí (Litomyšl, Česko)
- Kód geogr. oblasti: e-xr--- | e-xr-pa
- Odkaz. forma: náměstí Smetanovo (Litomyšl, Česko)
- MDT: 437.314
- Souřadnice: 49°52'15.8"N, 16°18'38.2"E
- Zobrazit na mapě: Zobrazit na mapě
- Poznámka: Náměstí v obci Litomyšl v okrese Svitavy.
- Status: správní celek
- Link: Více informací: <http://www.czecot.com/cz/results/infostrediska-info.php?id=787>
- Systém. číslo: 000490507

Díličí metodiky jsou dostupné na <http://autority.nkp.cz/vecne-autority/soubor-geografickych-autorit-1>